

Fader Vår, del 5: Vårt dagliga bröd giv oss idag

Inledning.

Vi fortsätter vårt studium av *Fader vår, Herrens bön*. I den form vi brukar be den i kyrkan ser den ut så här:

*Fader vår, som är i himmelen.
Helgat varde ditt namn,
tillkomme ditt rike,
ske din vilja, såsom i himmelen så ock på jorden,
vårt dagliga bröd giv oss idag,
och förlåt oss våra skulder, såsom ock vi förlåta dem oss skyldiga äro,
och inled oss icke i frestelse, utan fräls oss ifrån ondo,
ty riket är ditt och makten och härligheten i evighet.
Amen.*

Vi är nu framme vid femte delen: *Vårt dagliga bröd giv oss idag*.

Bibeltexter.

Vi utgår från Matteusevangeliet 6:5-15 och Lukasevangeliet 11:1-13.

Utläggning.

Den första delen av Fader Vår berör det som rör Gud vår Fader själv. I den andra delen kommer vi till det som rör våra egna behov: 1) Bröd, 2) Syndernas förlåtelse, 3) Beskydd från frestelser¹. Vi ska nu titta på bönen om dagligt bröd. Vi observerar då följande:

- Första meningen i denna andra del handlar om våra kroppsliga behov, *vårt dagliga bröd*, och de två följande berör våra andliga/själsliga behov. Man kan verkligen fundera på varför Jesus lär oss att be om bröd före syndernas förlåtelse och beskydd från frestelser? Det senare måste väl ändå vara viktigare än det förra? Så tänker vi kanske därför att vi i västvärlden, influerade av grekiskt tänkande mer än judiskt tänkande, sätter det andliga framför det kroppsliga. Men Jesus var jude och ur ett judiskt perspektiv var kropp och själ lika viktigt och en helhet som inte gick att skilja från varandra. Jakob, som sedan fick namnet Israel, bad en bön efter sin syn där han såg trappan till himlen, en bön som visar hur en äkta hebré tänker: *Jakob gav ett löfte och sade: "Om Gud är med mig och bevarar mig under den resa som jag nu gör och ger mig bröd att äta och kläder att ta på mig, och jag kommer tillbaka till min fars hus i frid, då skall HERREN vara min Gud. Och stenen som jag har rest till en stod skall bli ett Guds hus, och av allt som du ger mig skall jag ge dig tionde."* (1 Mos 28:20-22) Att bönen om bröd kommer före de andliga behoven förvånar kanske oss västerlänningar, men det förvånar nog inte en jude för vilken fysiskt liv är lika viktigt som andligt liv.

¹ Vissa översättningar skriver *prövning* istället för *frestelse*. Båda varianterna är samma ord i grundtexten, och vad man väljer beror på vilken källan till prövningen eller frestelsen är. Gud kan pröva oss, men han frestar oss inte (Jak 1:13).

- I bakgrunden till denna bön och dagligt bröd ligger nog berättelsen om det manna som Israels barn fick äta i öknen, se 2 Mos 16:1-36. Det skulle samlas dagligen, och folket var beroende av att Gud gav dem av det brödet varje dag. Även om det blev enahanda efter ett tag – notera folkets klagomål i 4 Mos 11:6 – så höll Gud dem vid liv under hela ökenvandringen genom detta manna som utgjorde deras basföda fram till Kanaans land.
- Notera också de lite olika formuleringarna i Matteus och Lukas versioner: *Ge oss **idag** vårt bröd för dagen* (Matt 6:11), och *ge oss **var dag** vårt bröd för dagen* (Luk 11:3) Betyder skillnaderna någonting? I ena versionen ber vi om bröd *idag*, i den andra ber vi att vi skall få bröd *varje dag*. I båda versionerna handlar det dock om bröd för dagen, dvs tillräckligt för den dag som är, och att båda versionerna finns kanske beror på att det visar att Guds omsorg gäller både idag och alla andra dagar, och att vi skall förvänta oss att få tillräckligt med dagligt bröd både idag och framöver.
- Bröd handlar naturligtvis om bröd att äta, men får här också stå som en symbol för allt vad vi behöver av materiella ting: tak över huvudet, kläder att sätta på kroppen, mat att äta. Men att vi ber om att få det *för dagen* visar oss dels att detta är en daglig bön att be om ett dagligt behov. Varje dag förser Fadern oss med vad vi behöver och varje dag får vi också be om det och vi därför inte skall oroa oss utan också vara nöjda med det vi har. Jesus betonar detta tidigare i sin bergspredikan i Matt 6:25-34. Paulus tänker förmodligen på denna förnöjsamhet när han talar om våra behov av mat och kläder i 1 Tim 6:8: *Har vi mat och kläder skall vi vara nöjda med det.*
- När man talar om att be om bröd kan man inte låta bli att tänka på att Jesus själv säger sig vara Guds bröd som kommit ner från himlen: *Våra fäder fick äta manna i öknen, så som det står skrivet: Han gav dem bröd från himlen att äta." Då sade Jesus till dem: "Amen, amen säger jag er: Det är inte Mose som har gett er brödet från himlen, utan det är min Fader som ger er det sanna brödet från himlen. Guds bröd är det bröd som kommer ner från himlen och ger världen liv." De sade till honom: "Herre, ge oss alltid det brödet!" Jesus svarade: "Jag är livets bröd. Den som kommer till mig skall aldrig hungra, och den som tror på mig skall aldrig någonsin törsta." (Joh 6:31-35) Att Jesus själv föddes i Betlehem – som betyder bröduset – gör ju inte saken sämre.*

Avslutning. Man ska vara medveten om att det enligt bibelöversättarna medför stora svårigheter när man vill översätta denna del av Fader Vår så korrekt som möjligt, speciellt med tanke på att det ord som vi översätter med "dagliga" (grek *epiousios*) endast finns i Matt 6:11 och Luk 11:3 och dess exakta betydelse är okänd. Kyrkofadern Origines menade att ordet inte användes i vardagligt tal på Jesu tid utan uppfanns av evangelisterna själva när de skulle återge vad Jesus hade sagt (förmodligen på arameiska). Beroende på hur man tänker sig detta ords grundbetydelse, så landar översättarna i en hel del olika varianter, t.ex. *vårt bröd för dagen, vårt dagliga bröd, vårt bröd för dagen som kommer, vårt bröd så att det räcker tills i morgon*, etc. Möjligen ligger Ord 30:8 i bakgrunden i denna del av Fader Vår: *låt mig få den mat jag behöver*. Formuleringen också anknyter till mannat från himlen när det återberättas i Psalm 78:25: *änglabröd fick människor äta, han gav dem all den mat de behövde*. Det verkar som att Gud menar att det dagliga brödet motsvarar våra dagliga behov, varken mer eller mindre: *Men när de mätte upp [mannat] med gomermåttet, hade den som samlat mycket ingenting över, och den som samlat lite fattades det ingenting. Var och en hade samlat så mycket som han behövde till mat.* (2 Mos 16:18)